
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ В СФЕРІ ФІНАНСІВ

УДК 336.132

Олена Станіславівна ГРИГОРСЬКА

аспірантка кафедри фінансів,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
E-mail: hal_murad@ukr.net

НОВЕЛИ СТРУКТУРИЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Григорська, О. С. Новели структуризації фінансової політики держави [Текст] / Олена Станіславівна Григорська // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 26. – № 1. – С. 43-49. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. У статті наведено точки зору вчених щодо структуризації фінансової політики держави. Врахування результатів критичного аналізу підходів фахівців дало змогу удосконалити науковий підхід до структуризації фінансової політики держави та з'ясувати особливості реалізації фінансової політики кожного виду.

Мета. Метою наукового дослідження є розвиток наукового підходу до структуризації фінансової політики держави з огляду на множину існуючих класифікаційних ознак, з урахуванням стратегії й тактики її проведення.

Результати. У статті охарактеризовано види фінансової політики держави. Запропоновано виокремлення ознак класифікації фінансової політики, таких, як: компонентний склад, економічні завдання, часовий вимір, сфери колообігу фінансових ресурсів, спосіб планування, механізм дії, рівень проведення, територія. На основі критичного аналізу теоретичних підходів до класифікації фінансової політики держави обґрунтовано відмінності в сучасних підходах та акцентовано увагу на політиці економічного зростання; політиці стабілізації; політиці обмеження ділової активності тощо. Це дозволило упорядкувати ознаки класифікації фінансової політики та врахувати специфіку реалізації кожного виду фінансової політики залежно від стадії розвитку економіки країни.

Ключові слова: фінансова політика; структуризація фінансової політики; бюджетна політика; антициклічна фінансова політика; дискреційна фінансова політика.

Olena Stanislavivna GRYGORSKA

PhD Student,
Department of Finance,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
E-mail: hal_murad@ukr.net

NOVELLAS OF STRUCTURING OF STATE FINANCIAL POLICY

Abstract

Introduction. This paper presents the point of view of scientists on structuring of state financial policy. Consideration of the results of the critical analysis approach has given a possibility to scientists to improve the scientific approach to structuring financial policy and to clarify the peculiarities of each type of financial policy.

Purpose. The aim of the research is to develop a scientific approach to structuring of state financial policy on the basis of current set of classification features, taking into account the strategy and tactics of its implementation.

Results. In the article the types of financial policy have been described. Features of classification of financial policy, such as component structure, economic objectives, time measurement, the circulation areas of financial resources, planning method, mechanism of action, and the level of, the territory have been defined. On the basis of critical analysis of theoretical approaches to the classification of financial policy, the differences in existing approaches have been grounded. The attention has been focused on economic growth, political stabilization, policy of restricting

---

© Олена Станіславівна Григорська, 2016

---

business activity and etc. This fact has allowed to identify the features of the classification of state financial policy and to consider the specific implementation of each type of financial policy depending on the stage of development of the economy.

Keywords: *financial policy; financial policy structuring; fiscal policy; anti-cyclical fiscal policy; discretionary fiscal policy.*

JEL classification: E 62

Вступ

Фінансова політика як самостійна сфера діяльності держави в області фінансових відносин виступає як найважливіший засіб реалізації державної політики в будь-якій області громадського життя, тому фінансова політика є основоположним елементом у системі управління фінансами. У зв'язку з цим важливо систематизувати множину видів фінансової політики та з'ясувати, які є особливості реалізації фінансової політики кожного виду.

Питання структуризації фінансової політики держави розглядали у своїх працях такі відомі вітчизняні науковці, як О. Д. Василик, О. П. Кириленко, С. Л. Лондар, В. М. Опарін, В. М. Федосов та ін. Вагомий внесок у вивчення цієї проблематики зробили й зарубіжні вчені, зокрема Д. Брюммерхофф, І. М. Вільгоненко, Л. С. Грінкевич, Р. Масгрейв, Т. А. Саттарова. Узагальнення наукових думок у площині цього дослідження засвідчує, що у працях вітчизняних вчених і практиків, присвячених теоретичним проблемам, відсутнє як однозначне тлумачення поняття фінансової політики, так і характеристика її складових. Зазначене обумовлює актуальність обраної тематики дослідження.

Мета та завдання статті

Метою статті є розвиток наукового підходу до структуризації фінансової політики держави з огляду на множину існуючих класифікаційних ознак, з урахуванням стратегії й тактики її проведення. Досягнення вказаної мети можливе за умови вирішення завдань: критичного аналізу та узагальнення підходів до виділення різновидів фінансової політики держави та формування на цій основі уточненого видового переліку фінансової політики держави.

Виклад основного матеріалу дослідження

Розгляд наявних в економічній літературі підходів до структуризації фінансової політики довів, з одного боку, їх неупорядкованість, а з іншого – неповноту застосовуваних класифікаційних ознак.

Так Л. С. Грінкевич переконана в тому, що державна фінансова політика має такі профільні спеціалізовані складові, як: фінансово-інституціональна політика; бюджетна політика; валютна політика; грошово-кредитна політика; інвестиційна політика; податкова політика; митна політика; політика міжбюджетних відносин; грошово-емісійна політика; позикова політика; фінансово-контрольна політика; фінансово-ліцензійна політика; політика страхування і резервування; тарифна політика; цінова політика; інші [5, с. 18]. У зазначеному підході привертає увагу надмірна, з нашої точки зору, деталізація видів фінансової політики. Зокрема, дискусійною є доцільність виокремлення грошово-кредитної та грошово-емісійної політик, бюджетної та міжбюджетної політик тощо.

І. М. Вільгоненко до елементів фінансової політики відносить: податкову політику; бюджетну політику; грошово-кредитну політику; цінову політику; митну політику; соціальну політику; інвестиційну політику; політику в галузі міжнародних фінансів. Додатково у структурі фінансової політики дослідниця зазначає такі самостійні напрями, як антимонопольна, валютна, кредитна і страхова політики [6, с. 7]. На наш погляд, важко погодитись із віднесенням антимонопольної політики до складу елементів фінансової політики держави, адже антимонопольна політика є комплексом економічних, законодавчих та адміністративних заходів, спрямованих на обмеження умов виникнення і функціонування монополій і захист конкурентного ринку.

А. О. Макаренко [7] у складі макроекономічної фінансової політики розрізняє: монетарну (грошову) політику, курсову (валютну) політику, бюджетну політику, резервну політику, антиінфляційну політику, кредитну політику, боргову політику (політику запозичень), податкову політику, тарифну політику (на послуги інфраструктурних монополій). Відмінністю цього підходу є розмежування монетарної та антиінфляційної політик. Така позиція має право на існування, адже, з одного боку, таргетування інфляції забезпечується завдяки застосуванню центральним банком монетарних інструментів, а з іншого, існують і немонетарні інструменти антиінфляційної політики, до яких відносять скорочення державних видатків, обмеження зростання заробітних плат, податкове регулювання тощо.

Н. С. Танклевська у структурі фінансової політики держави виокремлює: податкову, бюджетну, валютну, боргову, інвестиційну, грошово-кредитну, страхову, цінову, митну політики та політику щодо управління фінансами [8; с. 202]. Суперечливою є позиція дослідниці стосовно виділення такого

різновиду фінансової політики, як політика щодо управління фінансами, оскільки фінансова політика, за своєю суттю і є політикою щодо управління фінансами.

У необхідності виокремлення цінової політики в структурі фінансової переконана Т. А. Саттарова [9]. Автор обґрунтовує свою думку тим, що державний вплив на ціни підпорядковується глобальним цілям державного регулювання економіки, цілям кон'юнктурної та структурної політики, стримування інфляції. Цінова політика передбачає тісний взаємозв'язок з податковою і бюджетною політиками, оскільки держава, як особливий суб'єкт фінансових відносин, прямим чином впливає на ціни, вводячи або скасовуючи відповідні обмеження, у тому числі – змінюючи облікову ставку, встановлюючи податкові пільги, тарифи, закріплюючи спеціальні методи і способи державного ціноутворення в законодавстві тощо.

На думку Р. Масгрейва, основою фінансової політики є бюджетна, а решта її напрямів є другорядними [10, с. 18]. При цьому перерозподіл доходів, як зазначає Р. Масгрейв, може здійснюватися:

- через податково-трансферний механізм, яким є прогресивне оподаткування домогосподарств з високими доходами та субсидування домогосподарств з низькими доходами;
- через прогресивне оподаткування високоприбуткових груп населення з метою фінансування державних послуг, таких, як державне житлове будівництво, що приносить вигоду саме незахищеним домогосподарствам;
- оподаткуванням товарів, що купуються переважно споживачами з високими доходами, та субсидуванням товарів, що купуються переважно споживачами з низькими доходами [10].

Д. Брюмерхофф зазначає, що державну фінансову політику слід поділяти на три великі цільові групи: розподіл, перерозподіл і стабілізація (антициклічна політика) [11, с. 13]. При цьому, на думку вченого, при розподілі мова йде про вплив на використання фінансових ресурсів, при перерозподілі змінюються результати розподілу, при стабілізації (протидії циклічності) передбачається згладжувати коливання, викликані ринковою економікою (кон'юнктурною попитом та пропозицією). Запропонований підхід є вельми актуальним, зважаючи на перманентне виникнення кризових явищ в економіці та нагальну необхідність проведення антициклічної політики. Водночас у такому трактуванні не враховується вплив держави на формування фінансових ресурсів, які вже потім розподіляються та перерозподіляються.

На циклічності розвитку економіки також зосереджена увага Н. М. Сабітової [12], яка підкреслює важливість проведення урядами різних країн антициклічної фінансової політики, пов'язаної зі стабілізацією економіки. Політика стабілізації реалізується через монетарні й бюджетні інструменти. До монетарних інструментів дослідниця відносить: процентні ставки, обсяг грошової маси, обов'язкових резервів тощо. Використання бюджетних інструментів передбачає зростання або зменшення видатків бюджетів, податкового навантаження (що, відповідно, веде до зміни величини бюджетного дефіциту і державного боргу). Як податкова політика, так і політика державних витрат впливають на сукупний попит та, як наслідок, на рівень економічної активності, зайнятості та інфляцію. Використання відповідного набору фінансових інструментів визначає тип або модель фінансової політики. Кейнсіанська модель фінансової політики орієнтована на застосування бюджетних інструментів, монетаристська модель фінансової політики – на використання грошових інструментів, головним чином шляхом контролю за обсягом грошової маси (або контролю за відсотковими ставками). При цьому вважається, що за допомогою таких інструментів можливо досягти лише стабілізації цін.

Б. М. Хомелянський [13, с. 100] акцентує увагу на тому, що фінансова політика має стратегію й тактику. Стратегія є довгостроковою політикою, розрахованою на реалізацію великомасштабних завдань, а тактика спрямована на використання фінансів для досягнення короткострокових, поточних цілей. З таким розставленням акцентів важко погодитися у повному обсязі, адже розмежування понять «стратегія» і «тактика» за терміном їх реалізації є неочевидною відмінністю, оскільки більш важливим є зміст стратегії й тактики: у першому випадку – це напрями дій, а у другому – це способи, методи і інструменти реалізації цих напрямів.

З позиції О. С. Колесова [14], стратегія і тактика відрізняються:

- по-перше, тим, що стратегія визначає насамперед напрям діяльності, а тактика повинна, відповідно до стратегії, передбачати перелік конкретних заходів;
- по-друге, термінами реалізації (довготривалим і короткостроковим);
- по-третє, ступенем деталізації (у першому випадку розробляються тільки головні, основні показники, зі значеннями контрольних цифр, а в другому випадку міститься велика кількість даних із уточненням їх конкретних величин);
- по-четверте, тим, що всі тактичні цілі й завдання, а також шляхи їх досягнення повинні бути обов'язково складовими частинами стратегії і розроблятися тільки на її основі, а також реалізовуватися із її урахуванням.

Н. Х. Токаєв [15] вважає, що фінансово-бюджетна політика має бути ліберальною, консервативною або агресивною, фіксуючи у своєму змісті різні характеристики стану суспільства. Однак дослідник

залишає без відповіді питання про те, які саме характеристики стану суспільства обумовлюють вибір того чи іншого різновиду фінансової політики.

О. В. Тарасов [16] розглядає фінансову політику як компонент економічної політики, поряд з промисловою. Автор відносить фінансово-інформаційну політику до фази обміну та розподілу фінансових ресурсів, а фінансово-структурну політику – до фази накопичення фінансових ресурсів. За рівнем проведення О. В. Тарасов ранжує фінансову політику на макроекономічну, мезоекономічну та мікроекономічну, а за територіальною ознакою виокремлює державну, регіональну та місцеву.

М. А. Забалуєва [17] вважає, що необхідно виокремити інвестиційну складову фінансової політики, що, за її міркуваннями, обумовлено особливою значущістю активізації інвестиційних процесів на всіх рівнях економічної системи. При цьому діяльність у частині мобілізації фінансових ресурсів для здійснення інвестицій є невід'ємною складовою всього інвестиційного процесу. З огляду на зазначене, автор пропонує не розглядати відокремлено фінансову та інвестиційну політику як різновиди економічної політики держави, а говорити про єдину фінансово-інвестиційну політику.

Економісти також виокремлюють три таких види фінансової політики, як політика економічного зростання; політика стабілізації; політика обмеження ділової активності [18]. Під політикою економічного зростання розуміють систему фінансових заходів, спрямованих на зростання фактичних обсягів валового національного продукту та підвищення рівня зайнятості. Така стимулювальна фінансова політика передбачає зростання державних витрат та зниження податкового навантаження.

Фінансова політика стабілізації проводиться, якщо уряд використовує заходи фіскальної політики та політики державних витрат, намагаючись таким чином стримати обсяг випуску продукції на її типовому для певної країни рівні та підтримати стабільність цін. При цьому, є помилковим розуміння того, що політика стабілізації підміняє стимулювальну та стримувальну фінансову політику в їх прагненні до вирівнювання економічної ситуації в країні, оскільки між цими поняттями існують серйозні відмінності. Наприклад, політика економічного зростання може проводитися державою і в період, коли в країні прийнятний рівень виробництва вже перевищений та виробництво прагне до його потенційного рівня, у той час, як стабілізаційна політика таких цілей не переслідує.

Фінансова політика обмеження ділової активності спрямована на зменшення реального обсягу ВВП порівняно з його потенційним рівнем та застосовується урядом у період піднесення з метою уникнути кризи перевиробництва та інфляції, яка виникає разом із надлишковим попитом. Стримувальна політика характеризується зменшенням витрат уряду та підвищенням податків.

Також виокремлюють дискреційну фінансову політику, або політику, що проводиться безпосередньо урядом, та недискреційну фінансову політику, яка реалізується за допомогою фінансових стабілізаторів.

Під дискреційною політикою розуміється свідоме маніпулювання податками та витратами держави з метою зміни реального обсягу національного виробництва та зайнятості, контролю за інфляцією та прискорення економічного зростання.

Під недискреційною фінансовою політикою розуміють низку властивостей податкової системи до самостійної стабілізації, що дозволяє регулювати економічну діяльність у країні без безпосередньої участі будь-яких управлінських органів. Однак регулювання економіки неможливо здійснювати винятково за допомогою вбудованих стабілізаторів, тому проведення дискреційної політики є вкрай важливим.

І. А. Мирошніков [19] звертає особливу увагу на фінансову політику стійкого економічного зростання як частину економічної політики, яка за допомогою наявних у держави фінансових інструментів, основними з яких є податково-бюджетні, грошово-кредитні та інвестиційні, спрямована на досягнення стійких темпів зростання економіки.

Фінансова політика стійкого економічного зростання об'єднує дві складові:

- перша складова спрямована на розвиток людського фактору та поділяється на: політику з управління «базовими» галузями (охорона здоров'я, правопорядок, освіта), політику із стимулювання народжуваності, політику із розвитку сільського господарства, політику із фінансування фундаментальної науки, базових та передових напрямків прикладної науки, політику розвитку малого бізнесу;
- друга складова містить фінансову політику безпосередньо в галузі регулювання макроіндикаторів, що дозволить втілити в життя концепцію, пов'язану з тим, що фінансову макрополітику неможливо буде здійснювати ефективно в довгостроковій перспективі без опори на «базу», якою є здорове, освічене, культурне населення, тобто у фінансовій політиці потрібно насамперед перемістити пріоритети з макроіндикаторів на «базу».

Також особливістю підходу дослідника є те, що він у складі фінансової політики виокремлює політику в галузі управління резервним фондом. Основними видами фінансової політики, на думку дослідника, є: класична, кейнсіанська, планово-директивна та індикативна.

Вчений впевнений, що фінансова політика повинна складатися із двох елементів: по-перше, фінансової політики, що спрямована на розвиток «бази», при цьому під «базою» автор розуміє ті

соціально значущі галузі, без яких неможливий розвиток суспільства; по-друге, фінансової політики в галузі регулювання макроіндикаторів.

Підтримуємо автора в тому, що в фінансовій політиці варто змістити пріоритети з макроіндикаторів на «базу», тобто на розвиток людського капіталу, без якого неможливо покращити стан виробничого сектору.

Л. Гордієнко [20], на відміну від інших авторів, виокремлює види фінансової політики за способом регулювання (рефляційна та дефляційна) та за способом розробки (науково-обґрунтована, волюнтаристична). З таким підходом важко погодитись, оскільки рефляційна та дефляційна політики є підвидами антициклічної фінансової політики, а не є самостійними видами. До того ж, важко подати існування волюнтаристичного виду фінансової політики в чистому вигляді, адже дійсно, може бути застосування командного методу управління шляхом прийняття довільних рішень у суперечливих умовах та обставинах, однак таке «ручне» керування може бути лише частковим.

Відаючи належне науковим здобуткам згаданих дослідників, зауважимо, що окремі класифікаційні ознаки, з-поміж запропонованих вище, є недостатньо точно сформульованими. Зважаючи на викладене, вважаємо за необхідне упорядкувати ознаки класифікації фінансової політики (табл. 1).

Таблиця 1. Систематизація видів фінансової політики

Ознаки класифікації	Види фінансової політики
За компонентним складом	Бюджетна політика, податкова політика, митна політика, боргова політика, грошово-кредитна політика
За економічними завданнями	Політика стабілізації, політика економічного зростання, політика стримування ділової активності
За часовим виміром	Поточна фінансова політика (фінансова тактика), перспективна фінансова політика (фінансова стратегія)
За сферою колообігу фінансових ресурсів	Політика формування фінансових ресурсів, політика розподілу фінансових ресурсів, політика перерозподілу фінансових ресурсів,
За способом планування	Планово-директивна політика, індикативна політика
За механізмом дії	Дискреційна політика, недискреційна політика
За рівнем проведення	Макроекономічна, мезоекономічна, мікроекономічна
За територією	Державна, місцева

*Складено автором

Висновки та перспективи подальших розвідок

Окреслені точки зору вчених свідчать про те, що в економічній літературі досі не сформовано єдиної наукової позиції щодо структуризації фінансової політики держави. У наведених підходах авторів спостерігаємо змішування різноманітних форм та видів фінансової політики, що ще раз підтверджує необхідність прийняття її чіткої класифікації. Врахування результатів критичного аналізу підходів фахівців дало змогу удосконалити науковий підхід до структуризації фінансової політики держави через визначення таких ознак, як компонентний склад, економічні завдання, часовий вимір, сфери колообігу фінансових ресурсів, спосіб планування, механізм дії, рівень проведення, територія. Запропонована класифікація дає змогу систематизувати множину видів фінансової політики держави та враховувати специфіку останньої залежно від стадії розвитку економіки країни. Враховуючи, що ефективна реалізація фінансової політики держави можлива за умови існування дієвого фінансового механізму, подальші розвідки повинні бути спрямовані на з'ясування особливостей функціонування такого механізму в Україні.

Список літератури

1. Василик, О. Д. Теорія фінансів: [підруч.] / О. Д. Василик – К.: НІОС, 2000. – 416 с.
2. Кириленко, О. П. Фінанси (теорія та вітчизняна практика): [навч. посіб.] / О. П. Кириленко. – Тернопіль: Астон, 2002. – 212 с.
3. Лондар, С. Л. Фінанси: [навч. посіб.] / С. Л. Лондар, О. В. Тимошенко. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 384 с.

4. Федосов, В. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: [моногр.] / В. Федосов, В. Опарін, С. Львовчкін; за наук. ред. В. Федосова – К.: КНЕУ, 2002. – 387 с.
5. Государственные и муниципальные финансы России: учеб. пособ. / Л. С. Гринкевич [и др.]. – М.: КНОРУС, 2007. – 560 с.
6. Вильгоненко, И. М. Финансовая политика как разновидность правовой политик государства / И. М. Вильгоненко, Л. П. Степанова // Вестник Волжского университета им. В. Н. Татищева. – 2014 – № 1(80). – С. 112-121.
7. Макаренко, А. А. Факторы, определяющие макроэкономическую финансовую политику, и их влияние на финансовую политику микроуровня [Электронный ресурс] / А. А. Макаренко // Сервис в России и за рубежом. – 2009. – № 1. – Режим доступа: <http://electronic-journal.rguts.ru>.
8. Танклевська, Н. С. Формування сучасної парадигми фінансової політики розвитку сільського господарства країни / Н. С. Танклевська // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2013. – Випуск 9(2). – С.197-203.
9. Саттарова, Т. А. Финансовая политика современного государства / Т. А. Саттарова // Правовое государство: теория и практика. – 2012. – № 3(29). – С. 21-25.
10. Масгрейв, Р. Государственные финансы: теория и практика [Пер. с англ.] / Р. Масгрейв, П. Масгрейв – М.: Бизнес Атлас, 2009 – 716 с.
11. Брюммерхофф, Д. Теория государственных финансов [Пер. 7-го нем. изд.] / Д. Брюммерхофф; Редкол. А. Л. Кудрин; В. Д. Дзгоев. – Владикавказ: Пионер-Пресс, 2001. – 480 с.
12. Сабитова, Н. М. Государственная финансовая политика: проблема целей / Н. М. Сабитова // Финансы и кредит. – 2010. – № 27. – С. 8-14.
13. Хомелянский, Б. Н. Парадоксы современной финансовой политики / Б. Н. Хомелянский // Сибирская финансовая школа: Аваль. – 1999. – № 1. – С. 100-104.
14. Колесов, А. С. Финансовая политика государства: методология оценки и повышения результативности: диссертация ... доктора экономических наук: 08.00.10 / А. С. Колесов; [Место защиты: Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего профессионального образования "Санкт-Петербургский государственный университет"]. – Санкт-Петербург, 2015. – 383 с.
15. Токаев, Н. Х. Финансовая политика: направления осуществления и степень реализации / Н. Х. Токаев // Экономический вестник Ростовского государственного университета. – 2008. – Том 6. – № 4. – Часть 3. – С. 153-155.
16. Тарасов, А. В. Сущность финансовой политики и ее место в системе государственной экономической политики регулирования экономических интересов / А. В. Тарасов // Экономические науки. – 2015. – 8(129). – С. 34-38.
17. Забалуева, М. А. Содержание финансовой политики и финансового механизма привлечения инвестиций / М. А. Забалуева // Вестник Саратовского государственного социально-экономического университета. – 2010. – № 2. – С. 116-121.
18. Айриева, А. Н. Проблемы формирования и реализации финансовой политики в России / А. Н. Айриева // Известия Саратовского университета. Новая серия. Серия Экономика. Управление. Право. – 2012. – Том 12. – № 2. – С. 43-47.
19. Мирошников, И. А. Финансовая политика устойчивого экономического роста национальной экономики: диссертация ... кандидата экономических наук: 08.00.10 / И. А. Мирошников; [Место защиты: Кубан. гос. ун-т]. – Краснодар, 2009. – 170 с.
20. Гордієнко, Л. А. Перспективи розвитку державної фінансової політики / Л. А. Гордієнко // Держава та регіони: Державне управління. – 2015. – № 4. – С. 20-24.

References

1. Vasylyk, O. D. (2000). *Teoriia finansiv*. Kyiv: NIOS.
2. Kyrylenko, O. P. (2002). *Finansy (teoriia ta vitchyzniiana praktyka)*. Ternopil: Aston.
3. Londar, S. L., Tymoshenko, O. V. (2009). *Finansy*. Vinnytsia: Nova Knyha.
4. Fedosov V., Oparin V., Lovochkin, S. (2002). *Finansova restrukturyzatsiia v Ukraini: problemy i napriamy*. Kyiv: KNEU.
5. Grinkevich, L. S. (2007). *Gosudarstvennye i municipal'nye finansy Rossii*. Moscow: KNORUS.
6. Vil'gonenko, I. M., Stepanova, I. M. (2014). *Finansovaja politika kak raznovidnost' pravovoj politik gosudarstva*. *Vestnik Volzhskogo universiteta im. V. N. Tatishheva*, 1(80), 112-121.
7. Makarenko, A. A. (2009). *Factory, opredelajushhie makroekonomicheskiju finansovuju politiku, i ih vlijanie na finansovuju politiku mikrourovnja*. *Servis v Rossii i za rubezhom*, 1. Retrieved from: <http://electronic-journal.rguts.ru>.
8. Tanklevska, N. S. (2013). *Formuvannia suchasnoi paradyhmy finansovoi polityky rozvytku silskoho hospodarstva krainy*. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, 9(2), 197-203.

-
9. Sattarova, T. A. (2012). Finansovaja politika sovremennogo gosudarstva. *Pravovoe gosudarstvo: teorija i praktika*, 3(29), 21-25.
  10. Masgrejv, R., Masgrejv, P. (2009). *Gosudarstvennye finansy: teorija i praktika*. Moscow: Biznes Atlas.
  11. Brjummerhoff, D. (2001). *Teorija gosudarstvennyh finansov*. Vladikavkaz: Pioner-Press.
  12. Sabitova, N. M. (2010). Gosudarstvennaja finansovaja politika: problema celej. *Finansy i kredit*, 27, 8-14.
  13. Homeljanskij, B. N. (1999). Paradoksy sovremennoj finansovoj politiki. *Sibirskaja finansovaja shkola : Aval'*, 1, 100-104.
  14. Kolesov, A. S. (2015). *Finansovaja politika gosudarstva: metodologija ocenki i povyshenija rezul'tativnosti*. Sankt-Peterburg: Sankt-Peterburgskij gosudarstvennyj universitet.
  15. Tokaev, N. H. (2008). Finansovaja politika: napravlenija osushhestvlenija i stepen' realizacii. *Jekonomicheskij vestnik Rostovskogo gosudarstvennogo universiteta*, 4, 153-155.
  16. Tarasov, A. V. (2015). Sushhnost' finansovoj politiki i ee mesto v sisteme gosudarstvennoj jekonomicheskoi politiki regulirovanija jekonomicheskikh interesov. *Jekonomicheskie nauki*, 8(129), 34-38.
  17. Zabalueva, M. A. (2010). Soderzhanie finansovoj politiki i finansovogo mehanizma privlechenija investicij. *Vestnik Saratovskogo gosudarstvennogo social'no-jekonomicheskogo universiteta*, 2, 116-121.
  18. Ajrieva, A. N. (2012). Problemy formirovanija i realizacii finansovoj politiki v Rossii. *Izvestija Saratovskogo universiteta. Novaja serija. Serija Jekonomika. Upravlenie. Pravo*, 2, 43-47.
  19. Miroshnikov, I. A. (2009). *Finansovaja politika ustojchivogo jekonomicheskogo rosta nacional'noj jekonomiki*. Krasnodar: Kuban. gos. un-t.
  20. Hordiienko, L. A. (2015). Perspektivy rozvytku derzhavnoi finansovoi polityky. *Derzhava ta rehiony: Derzhavne upravlinnia*, 4, 20-24.

Стаття надійшла до редакції 12.12.2016 р.